

Frigjøring av politikraft

En empirisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2017

Kand.nr: 127

Antall ord: 6599

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
1.1 Valg av tema og problemstilling	3
1.2 Avgrensning	4
1.3 Begrepsavklaring	4
1.3.1 Politiberedskap	5
1.3.2 Innsatspersonell	5
1.3.3 Arrestforvarer	5
2.0 Metode	6
2.1 Valg av metode	6
2.2 Forforståelse	6
2.3 Fremgangsmåte kvalitativ intervju – informanter, utvalg, relabilitet og validitet	7
2.3.1 Informanter	8
2.3.2 Utvalg av data	9
2.3.3 Relabilitet og validitet	9
3.0 Drøftelse av intervjuene	10
3.1 Dagens situasjon	10
3.2 Politiberedskap	11
3.3 Samarbeid	13
3.4 Straksetterforskning, et effektivt politi?	14
3.5 Forebygging	17
3.6 Framtiden	18
4.0 Avslutning	19
5.0 Referanser	21
6.0 Selvvalgt pensum	22

1.0 Innledning

1.1 Valg av tema og problemstilling

Praksisåret gav meg et større bilde av hvordan politietaten fungerer og jeg fikk en smakebit på hvordan hverdagen som innsatspersonell i politiet er. Både under og etter denne perioden gjorde jeg meg noen tanker om politiets ressursbruk, og lot meg merke spesielt et tema som både er dagsaktuelt og engasjerende som politi.

I politiloven §1, annet ledd står det at politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettsikkerhet, trygghet og alminnelig velferd for øvrig. Videre står det i § 2, nr.4 at politiet skal yte borgerne hjelp og tjenester i faresituasjoner, i lovbestemte tilfeller og ellers når forholdene tilsier at bistand er påkrevd og naturlig (Politiloven, 1995).

Politiloven forteller oss at politiet har en viktig rolle i samfunnet som blant annet handler om å rykke ut når det krever politiets bistand. Dette er en samfunnsfunksjon som er avgjørende både for politiberedskapen i distriktet og samfunnets trygghet og tillit til politiet. Temaet i denne oppgaven handler i hovedsak om å frigjøre innsatspersonell for å oppnå mer politi ut i gaten. Jeg har valgt dette tema på bakgrunn av erfaring fra praksisåret. I løpet av dette året fikk jeg også ta ekstravakter som arrestforvarer, som også gjør at jeg har sett problemstillingen i fra begge sider.

Jeg opplevde at politiet har mange gjøremål som kunne vært overført til andre aktører eller personer. Under praksisåret erfarte jeg ved flere anledninger at politiet ble bundet opp til gjøremål som kunne vært overført til andre. Jeg merket en gjennomgående frustrasjon hos både meg selv og mine kollegaer. Mye tid gikk vekk på blant annet legevakten, hente og bringe innsatte fra fengselet og fremstille dem til diverse fremstillinger. Politiet er bundet til disse gjøremålene hver dag, og forsvinner dermed vekk fra gaten. Hva skjer da med beredskapen i distriktet, når den eneste ledige patruljen er bundet opp til en fremstilling i retten?

Det er et stort spekter av oppgaver i politiet som ikke nødvendigvis krever en Politihøgskoleutdanning. Før jeg begynte på politihøgskolen var jeg ikke klar over at også sivile personer som arrestforvarere kan ta over en del av oppgavene til politiet og frigjøre politiressurser til den spisse enden. Etter hvert som jeg har gjort en empirisk studie og lest

meg opp på litteratur, har jeg fått et bredere bilde av mulighetene som er med på å belyse problemstillingen min. Dette kommer jeg tilbake til seinere i oppgaven.

Jeg har ut i fra dette kommet frem til følgende problemstilling:

Hvordan kan samarbeid med arresttjenesten frigjøre innsatspersonell opp mot politiberedskap, og hva kan man oppnå gjennom å frigjøre innsatspersonell?

1.2 Avgrensning

Jeg har valgt å avgrense oppgaven innfor det distriktet jeg har erfaring ifra praksisåret. Informantene jeg valgte ut til intervju er innsatspersonell og sivile som jobber i det aktuelle distriktet. Jeg har fokusert på hvordan situasjonen er primært i dag i det aktuelle distriktet. Oppgaven handler mye om de ulike rollene i etaten, men jeg skal ikke gå inn på hvordan politiet er organisert. Jeg har også valgt å se bort ifra økonomien i politiet, og hvordan situasjonen er i andre politidistrikt. Oppgaven vil bli sett med et operativt blikk.

Hensikten med avgrensingen er at jeg ikke har erfaring fra andre distrikter utover det jeg har lest og hørt om i media og litteratur. Jeg har vurdert avgrensningen ut ifra hva som er realistisk gjennomførbart og hvilken tilgang jeg har på informanter ved å gjennomføre personlig intervju.

Mulighetene av hva som kan være med på å frigjøre innsatspersonell og styrke beredskapen er mange. Jeg vil presisere at denne oppgaven er en liten del av et større omfang, og ut ifra intervjuene vil resultatet bli generelle betraktninger og muligheter som kan være aktuelle for å belyse problemstillingen. På bakgrunn av innhentet data fra intervjuene og oppgavens begrensninger har jeg valgt å fokusere på arrest- og fremstillingsseksjonens muligheter for å styrke politiberedskapen.

1.3 Begrepsavklaring

Problemstillingen stiller blant annet spørsmål om hvordan frigjøring av innsatspersonell kan styrke politiberedskapen i politidistriktet. Jeg har derfor valgt å redegjøre for hva

«politiberedskap» er, og hva det innebærer. Videre skal jeg forklare hva jeg mener med «innsatspersonell» og «arrestforvarer».

1.3.1 Politiberedskap

Politiberedskap definisjon:

Politiberedskap omfatter både politiets døgntinuerlige beredskap for å håndtere regulære politioppgaver, og beredskap i form av planverk og tiltak, kompetanse og organisering som er etablert for å initieres når politiet skal håndtere uønskede og/eller ekstraordinære hendelser og kriser (Politidirektoratet, 2011, s. 24).

1.3.2 Innsatspersonell

Med innsatspersonell menes tjenestepersoner som regelmessig utfører ordenstjeneste, og tjenestepersoner i livvaktjeneste (Politidirektoratet, 2011, s. 38). Innsatspersonellet til politiet deles inn i kategorier fra 1-4 etter kompetanse og årlig utdanning. Her inngår også årlig skytetrening med godkjenningssprøve for skytevåpen (Politidirektoratet, 2011). I denne oppgaven brukes innsatspersonell som en samlebetegnelse for tjenestepersoner som jobber på ordensavdelingen for vakt og beredskap i distriktet.

1.3.3 Arrestforvarer

En arrestforvarer er ansatt i Politi- og lensmannsetaten. Arrestforvarere ivaretar innsatte i arrester, foretar transport av varetektsfanger til ulike fremstillinger og ivaretar sikkerhet, ro og orden i tinghusene. Arrestforvarerne har også opplæring i forhold til grensekontroller for å ivareta Schengenlandenes regelverk og interesser (Politi- og lensmannsetaten, 2016, 15.12).

Politi- og lensmannsetatens § 20 tredje ledd gir adgang for tildeling av politimyndighet til andre enn politiet. Denne politimyndigheten begrenses på ulike måter; geografisk, tidsmessig eller til bestemte gjøremål/funksjoner. Politiet med sin politimyndighet, har en særegen myndighet til å gi påbud og foreta inngrep overfor publikum, om nødvendig ved bruk av makt (Politiets IKT-tjenester, 2016, 10.08). En arrestforvarer er sivilt ansatt, og er tildelt begrenset politimyndighet, og er derfor begrenset i forhold til bruk av makt. Det vil si at en arrestforvarer kan ikke pågripe en person med mindre det er på «ferske spor», «fersk

gjerning» eller er til fare for seg selv eller andre jamfør straffeprosessloven § 176 (straffeprosessloven, 1981). I tillegg følger arrestforvarerne i hovedsak IP-4 godkjenningen til politiet, ved unntak av våpendelen. De gis godkjenning på batong og pepperspray en gang i året, og har jevnlig arrestasjonsteknikk trening.

2.0 Metode

2.1 Valg av metode

Jeg vil i dette kapitlet gjøre rede for hvordan jeg har gått frem for å få tak i data. Metoden er redskapet som skal hjelpe meg med å samle inn data som belyser problemstillingen min. Jeg er ute etter å se et helhetlig bilde av hvordan situasjonen er i dag, og er derfor avhengig av en kvalitativ metode for å belyse problemstillingen min (Dalland, Utgave 5. 2012).

Jeg har skrevet en empirisk oppgave, og har tatt i bruk kvalitativ metode for innhenting av data. Kvalitativ metode tar sikte på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, Utgave 5. 2012 s.112). Ved å ta i bruk kvalitativ metode kan jeg gjennomføre for eksempel intervju, observasjon eller spørreskjema for å innhente data som er aktuelt for oppgaven.

Jeg har gjort intervjuer og drøftet de ulike intervjuene opp mot hverandre. I tillegg har jeg brukt faglitterære tekster som er med på å belyse data som er blitt produsert ut ifra intervjuene. Ved å ta i bruk denne metoden har jeg mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål og få høre personlige meninger og tanker omkring spørsmålene jeg stiller. Jeg kan også få selvopplevde hendelser og historier som gir et dypere innblikk i hvordan hverdagen oppleves både som innsatspersonell og som sivil i politiet.

2.2 Forforståelse

Forforståelsen er den oppfatningen du bringer med deg til det materialet du skal tolke (Olsvik, 2014, s.111). Oppgaven min baserer seg på erfaringer fra praksisåret, og gjør at jeg må være bevisst på dette under innhenting av data fra informantene.

«Valg av metode får konsekvenser for alle forskere» (Rachlew, 2010 s.141). En utfordring for meg ved å bruke kvalitativ metode er at forforståelsen min kan overstyre evnen til å ta imot nye data som nødvendigvis ikke er det jeg er ute etter. Det kan også oppstå skjevheter i form av at informanten kommer med informasjon som nødvendigvis ikke stemmer med virkeligheten. Dette kan føre til at jeg som forsker søker feil informasjon og går i en bekreftelsesfelle (Rachlew, 2010, s. 143-145). For å unngå dette, har jeg vært bevisst på det gjennom hele forskningsprosessen fra problemstilling, intervju og tolkning av data.

Under arbeidet med oppgaven oppstår det utfordringer ved å forske på sin egen profesjon. Og jeg er derfor avhengig av å holde meg til etiske retningslinjer. Informert og fritt samtykke er et krav, og det skal informeres om muligheten til å trekke seg underveis for å delta. Det er også et krav om nærhet og distanse til det man skriver om. En som kommer utenfra politiet må gjerne inn i feltet for å skaffe seg oversikt, mens jeg må ut av feltet for å få oversikt. Dette har med min forforståelse å gjøre, og at jeg kjenner til etaten og har opplevde erfaringer fra praksisåret (Rachlew, 2010).

2.3 Fremgangsmåte kvalitativ intervju – informanter, utvalg, reliabilitet og validitet

I forkant av intervjuene lagde jeg et infoskriv og sendte dette til samtlige informanter på mail. I dette skrivet informerte jeg om hvem jeg er, baktanken med oppgaven, hvorfor jeg hadde valgt dem til informant, at de blir anonymisert, intervjuets antatte varighet, at intervjuet vil bli tatt opp på lyd og tidspunkt for ønsket intervju. Det ble også informert om at de må samtykke til intervju, og at de kan trekke seg underveis. Alle var positive til å stille.

Intervjuene ble gjennomført på politihuset i det aktuelle distriktet, og hvert intervju ble gjennomført hver for seg på forskjellige dager slik at jeg fikk tid til å bearbeide hvert enkelt intervju da jeg hadde de ferskt i minnet.

Ved gjennomføringene av intervjuene har jeg vært opptatt av å få innspill på hvordan ting kunne vært gjort i det aktuelle distriktet og hva eventuelt dette kunne ført til. Målet med intervjuet var å få frem flere synspunkter fra et utvalg av informanter som ser problemstillingen fra forskjellige sider i etaten.

2.3.1 Informanter

Jeg har valgt å anonymisere informantene og distriktet jeg har basert oppgaven på. Distriktet vil bli kalt «Mitt distrikt» fra nå av, og er et mellomstort distrikt som har flere utestasjoner tilknyttet seg. Informantene er innsatspersonell og sivile som jobber i «Mitt distrikt». Informantene vil bare bli omtalt med deres stilling siden stillingen har mye å si for hvordan de opplever problemstillingen i sin jobbhverdag. Jeg har valgt å anonymisere med hensikt å beskytte den enkeltes personvern slik at opplysninger blir behandlet forsvarlig og at personidentifiserbare opplysninger blir behandlet av færrest mulig (De nasjonale forskningsetiske komiteer, 2016).

Jeg har intervjuet fire informanter; en operasjonsleder, sjef for innsatslederne, en arrestforvarer og en reise- og transportkoordinator for arrest- og fremstillingsseksjonen. Temaene som ble snakket om var blant annet dagens situasjon i «mitt distrikt», beredskapens utfordringer, arrestens rolle opp mot politiets rolle og informantenes egne tanker og erfaringer rundt problemstillingen.

Intervjuet var semistrukturert. Det vil si at jeg hadde en overordnet intervjuguide som utgangspunkt for intervjuet, men spørsmål og rekkefølgen varierte. De fleste spørsmålene som ble stilt var åpne spørsmål som gav rom for informantenes egne erfaringer og tanker, det ble dermed naturlig å måtte bevege seg frem og tilbake i intervjuguiden (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 4.utgave 2.opplag 2011). Hvert intervju varte ca. i 35 til 40 minutter.

Oversikt informanter:

Informant 1 (A1)	Arrestforvarer
Informant 2 (A2)	Reise- og transportkoordinator i Arrest- og fremstillingsseksjonen
Informant 3 (I3)	Sjef for innsatslederne
Informant 4 (O4)	Operasjonsleder

A1 er ansatt som arrestforvarer i «Mitt distrikt». A1 opplever daglig problematikken rundt politiets ressursutnyttelse, og er avhengig av å ha et godt rustet innsatspersonell i jobben sin. A2 er reise- og transport koordinator i Arrest- og fremstillingsseksjonen. Han har hovedansvaret for blant annet koordineringen av alle fangetransporter, skaffe mannskap og

risikovurdering. I3 er sjef for innsatslederne i «Mitt distrikt» og O4 er operasjonsleder i «Mitt distrikt». Både I3 og O4 har mange år med erfaring her. De opplever daglig utfordringer med å ikke ha nok ressurser og er ofte den som må ta de tøffe avgjørelsene om hvilke oppdrag som skal prioriteres. O4 på operasjonssentralen ser det store bilde, og har et hovedansvar med å utnytte ressursene på en best mulig måte når oppdrag skjer i distriktet.

2.3.2 Utvalg av data

Bruken av empiriske data i forskning er underlagt bestemte regler. Dataene som jeg har valgt i min oppgave krever en systematisk utvelging, og skal ikke bære preg av at det har påvirket resultatet (Dalland, Utgave 5, 2012).

Ved utvelgingen av informanter var jeg bevisst på å velge informanter jeg mente hadde best forutsetning for å komme med data som kunne besvare problemstillingen min. Utvalget av informanter kan føre til innvirkninger på de data en får inn, og det er derfor viktig at jeg selv er bevisst på dette. Jeg har vært bevisst på å tilnærme meg datamaterialet med en åpen innstilling, og søkt å belyse ulike sider ved min problemstilling. Som beskrevet tidligere har jeg vært bevisst på å ikke søke bekreftelse på min forforståelse. Jeg har på forhånd av intervjuene hatt for meg temaer som ønskes belyst, men det har også dukket opp temaer underveis som har vært med på å belyse problemstillingen (Dalland, Utgave 5, 2012).

2.3.3 Relabilitet og validitet

I en kvalitativ oppgave stilles det ulike krav til data. Dataene jeg samler inn må være relevante for problemstillingen min, og de må være pålitelige. Relabilitet som er et annet ord for pålitelig, knytter seg til undersøkelsens data: hvilke data som brukes, hvordan de samles inn, og hvordan de bearbeides (Johannesen m.fl., 4.utgave 2.opplag 2011).

At data må være pålitelige, vil si at de ulike leddene i prosessen må være frie for unøyaktigheter. Å gjøre intervju kan gi utfordringer i kommunikasjonsprosessen. Her kan det oppstå feilkilder ved blant annet formidlingen av spørsmål til informanter og hvordan svarene blir tolket. Dersom informanten misforstår spørsmålet, intervjueren noterer svaret unøyaktig, og meningsinnholdet endres ved renskrivning, fører det til redusert pålitelighet (Dalland, utgave 5, 2012). Jeg valgte å ta intervjuene opp på lyd for å tilstrebe best mulig pålitelighet av

intervjuene. Under gjennomføringen av intervjuene var jeg bevisst på å stille spørsmålene på en forståelig måte og påse at informanten forstod hva jeg spurte om.

Validitet er et annet ord for relevant. I kvalitative undersøkelser dreier validitet seg om i hvilken grad forskerens framgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten. Det vil si om hvorvidt metoden undersøker det den har til hensikt å undersøke (Johannesen m.fl., 4.utgave 2.opplag, 2011, s. 230).

I en kvalitativ metode er det lett for å henvende seg til personer eller grupper som en vet har noe spesielt å bidra med i oppgaven en skriver. Jeg har vært avhengig av å komme i kontakt med innsatspersonell som opplever samme frustrasjon som jeg gjorde i praksisåret, og som vet hva jeg snakker om og kjenner seg igjen i tema. Validiteten til data sikres ved at jeg henvender meg til personer som er relevante for problemstillingen min, og samtidig være bevisst på at spørsmålene jeg stiller også er med på å belyse problemstillingen (Dalland, Utgave 5, 2012).

3.0 Drøftelse av intervjuene

3.1 Dagens situasjon

Frigjøre innsatspersonell, tenker jeg først og fremst på å frata politiet oppgaver hvor du ikke trenger å være politi for å gjøre. Politiet har i dag mange oppgaver som de ikke hadde trengt å gjøre, som arresten for eksempel kan gjøre (A1).

Som det står i Politianalysen (NOU 2013:9, 2013, s. 30) skal politiet først og fremst forebygge og bekjempe kriminalitet og skape trygghet for befolkningen. Dette er kjerneoppgavene til politiet, og må ikke overstyres av tilleggsoppgavene som A1 er inne på. A1 forteller at politiet har mange gjøremål som tar opp kapasiteten på innsatspersonellet til politiet, og at dette er oppgaver som kunne vært overført til arresttjenesten. A1 er tydelig på at problemet er størst på dagtid når det er fremstillinger i retten og hvor alt handler om å få kabalen til å gå opp. Det går mange ressurser på å fremstille innsatte i retten. En person som skal fremstilles krever en patrulje, og det er ikke uvanlig at det skal gjennomføres 10 fremstillinger i retten en dag. Det vil si 10 patruljer.

På I3 sin avdeling er tjenestelistene lagt opp til at de skal bistå arrest- og fremstillingsseksjonen med diverse fremstillinger. Sånn som det er i dag er det for få arrestforvarere til å fylle de arbeidsoppgavene, og det er derfor nødvendig å bruke innsatspersonellet til politiet. Fremstillingene er av innsatte som sitter i varetekt. Som I3 sier: «Det er veldig ressurskrevende å ha folk sittende i varetekt».

Varetekstinnsatte som venter på dom er politiets ansvar, og dermed må politiet ta de oppdrag som det fører med. Det er først når innsatte går over på dom at de blir kriminalomsorgen sitt ansvar. Fremstillinger kan være alt fra legevakt, tannlege, avhør, hente klær og rettsmøte. Disse gjøremålene gjelder også på natt. Hvis en innsatt får vondt i en tann, er det politiet som må kjøre ut i fengselet og fremstille innsatte på legevakt. Dette kan føre til at hele natten går vekk med fremstillingen for en patrulje.

Fengslene er fulle og det er knapt om varetektsplassene. Årsrapporten fra 2015 for kriminalomsorgen viser blant annet kapasitetsutnyttelsen i fengslene fra 2006 til 2015. Fengslene har ikke vært under 93% av kapasiteten, og fra 2014 til 2015 har kapasitetsbruken vært oppe i 98 % (Kriminaldirektoratet, 2015, s.18). Siden kriminalomsorgen ikke kan levere plasser, blir politiet tvunget til å prioritere saker fremfor andre saker, og grensen for å bli fengslet i dag er langt større enn før. I3 forteller:

Terskelen for at du blir varetektsfengslet i dag, er langt større enn den var for 15-20 år siden (...) Jeg husker i min barndom i politiet, for å bruke det uttrykket, tok vi noen med 2 gram hasj i lommen, så satt de nede i fengslet forvaring (arrest) (...) I dag tar de avhør av de, sikrer stoffet og slipper de ut med langt større mengder enn det, fordi at det er ikke plass til de.

O4 på operasjonssentralen merker også hvordan alle fremstillingene spiser opp det operative innsatspersonellet, og hvordan hverdagen med akkurat tilstrekkelig bemanning gjør at vedkommende må sende patruljer fra oppdrag til oppdrag, uten en sjanse for matpause. O4 sier: «Hvis det hadde vært en løsning på at de operative ressursene hadde blitt konsentrert mer om å gjøre operative gjøremål, så hadde vi stilt og sterkere på hendelser når det skjer noe».

3.2 Politiberedskap

Politireformen 2000 hadde som et av hovedmålene å få et politi som er mer tjenesteytende og publikumsorientert. Reformens forventning var at politiet skulle være mer tilstedeværende

enten i form av tjenester/service eller i form av utrykning når kriminalitet begås eller når en ulykken skjer (St.meld. nr. 22 (2000-2001), 2000). Publikums forventning om å få hjelp fra et politi som befinner seg i nærheten handler også om et synlig politi som er tilgjengelig både når det oppstår behov og når det ikke er behov. Ut i fra intervjuene er politiberedskapen i «Mitt distrikt» preget av mangel på ressurser og lite tilstedeværelse for publikum. I3 sier: «Ressursene som er per i dag, de er begrenset, ingen tvil om det. Det har aldri vært så lite politifolk ute i gaten for å gjøre vakt og beredskap som det er i dag».

Gjennomgående i alle intervjuene er at politiberedskapen i «Mitt distrikt» er altfor dårlig, og dette merkes både i arresten og politiet. Utestasjonene er hardest rammet her. Som sagt innledningsvis kan en vanlig hverdag i «Mitt distrikt» ha opptil 10 innsatte som skal fremstilles i retten. Dette krever 20 politifolk. Det vil si at alle utestasjonene må stille med en eller to patruljer ettersom hvordan beredskapen deres er, som igjen vil si at et distrikt aldri er mer enn to patruljer som er ute og kjører på dagtid på grunn av fremstillingene. Hvis en utestasjon må gi fra seg en patrulje, har de bare en patrulje igjen på et distrikt som egentlig skal dekke en middelsstor sørlandsby. Det kan også dukke opp oppdrag underveis. En innsatt i arrest kan få beslutning om fengsling, og da må den patruljen som er igjen også brukes til fremstilling. Dette kan bety at et annet distrikt må bistå det distriktet som ikke har egen patrulje igjen.

I3 sier at på hans patruljeavsnitt er de halvparten av det de var i 2014. Han forteller videre at mye av innsatspersonellet må bli brukt til diverse vakthold på varetektinnsatte. På dagtid er det normalt at arrestforvarerne tar seg av dette, men på ettermiddag/kveld er arresten bare bemannet med to arrestforvarere, som er minimum for å drive en arrest. Hvis politiet får vakthold som da går over tid, for eksempel vakthold på sykehus eller psykiatrisk institusjon, er det politiet som må bruke innsatspersonell på vaktholdet. Dette er en tid på døgnet hvor de ofte trenger innsatspersonell i langt større grad enn på dagtid, spesielt i helgene.

O4 merker daglig oppe på operasjonssentralen utfordringer med å få det hele til å gå rundt. O4 snakker om at politiet generelt er for få innsatspersonell, og at det ikke bare er i «Mitt distrikt», men i hele landet. O4 forteller videre:

Vi skriker hele tiden etter mer ressurser, og det må vi ha skal vi klare å rekke over alt. Når du ser på et kart over politibilene på landsbasis på hvor vi er hen, for eksempel på kvelds og nattestid, så er vi konsentrert stort sett på disse store stedene, og så er det veldig gnisset i resten av landet.

Som det står i rapporten fra 22. juli-kommisjonen (NOU 2012:14, 2012, s. 450) er et av vurderingspunktene knappheten på ressurser. O4 nevner 22.juli hendelsen hvor folk lurte på hva som gikk galt. Alle som jobber i politiet skjønnte hvorfor sier O4: «Det er dette vi har sagt hele tiden (...) vi er ikke gode nok bygd opp til å takle en slik situasjon». O4 sier videre at det stadig vekk er en kabel med å hente inn innsatspersonell til oppdrag, spesielt i sentrum. Ressursene sitter i retten, har fremstillinger av innsatte, er på legevakten og er på transportoppdrag. Da sitter de gjerne igjen med en patrulje til disposisjon, om ikke ingen. O4 stiller spørsmål til hva som skjer med politiberedskapen når det oppstår oppdrag hvor det krever masse ressurser, som for eksempel væpnede oppdrag.

3.3 Samarbeid

Alle fire informantene har et tett samarbeid i sin jobbhverdag. Samarbeidet er veldig viktig for at hjulene skal gå rundt i distriktet. Både I3 og O4 har en tett dialog daglig med arrest- og fremstillingsseksjonen for å prøve å dekke opp deres huller i forhold til hva de klarer å ta av fremstillinger.

Uten et tett samarbeid ville nok ikke etaten fungert. Arrest og fremstillingsseksjonen gjør mange oppgaver for å løsrive politiet, og har allerede tatt over oppgaver som før ble gjort av politiet. Oppgavene i arresttjenesten er i hovedsak fremstillinger og transporter av varetektsfanger, og drifting av arrest. Arrestforvarerne tar seg blant annet av Biometra (et registreringssystem av innsatte) og kaller inn folk fra fengselet til signalering og DNA taking. Arrestforvarerne tar også av seg asylsøkere og familiegjennomføring, og registrerer dem med fingeravtrykk og bilde. I tillegg har arrestforvarerne Schengenkurs og bistår mye i schengenkontrollene.

A2 forteller om fangetransporttjenesten som også er et gjøremål som tar mye tid og ressurser. «Mitt distrikt» er stort og har geografiske utfordringer med tanke på hvor fengslene er plassert. Dette gir utfordringer i forhold til tiden som går med på en transport. En annen utfordring er mangel på fengselsplasser som nevnt tidligere, og er noe som gjør at politiet blir tvunget til å transporterte til andre fengsler som ligger enda lengre vekk fra «Mitt distrikt».

Arresttjenesten har biler med innebygde celler, som gir mulighet til å ta med flere innsatte og likevel bare være to arrestforvarere. I motsetning til politiet som må være to innsatspersonell per innsatte på grunn av tjenestebilens utbygning. Arrestforvarerne koordinere kjøringen slik

at de aldri kjører tom bil fra et transportoppdrag hvis det er mulig å unngå. På denne måten utnytter arrestforvarerne både tid og sparer ressurser til politiet. Arresten har gode rutiner på videreføring av innsatte på flytransport, og har et godt samarbeid med politi fra andre distrikt som møter opp på flyplassen for å transportere innsatte videre.

Det at arresten tar mange av transportene til politiet er veldig positivt for å spare på innsatspersonellet, men det er fortsatt fremstillinger i retten som politiet må ta.

Arrestforvarerne har kanskje to arrestforvarere til disposisjon hvis de har transportoppdrag samme dag, det er ikke nok for å dekke over fremstillingene for politiet.

I rapporten «Politiet mot 2020» (Politidirektoratet, 2008, s.66) er et av tiltakene for å sikre effektiv ressursutnyttelse å rekruttere arrestforvarere for å frigjøre innsatspersonell. A2 sier at det vil være mer samfunnsøkonomisk å styrke arresttjenesten med tanke på at midlene holdes i politiet. På en annen side ble det startet opp et pilotprosjekt i 2014 som angår transport og fremstilling av varetektinnsatte i politidistriktene Nordre Buskerud, Søndre Buskerud, Telemark og Vestfold. Prosjektet går ut på å overføre transport av varetektsfanger fra politiet til kriminalomsorgen. Sluttevalueringen viser noen gode resultater, men også forbedringspunkter. Prosjektet har vist seg å ikke være samfunnsøkonomisk lønnsomt, og det synes å være et bedre potensiale for å utnytte kapasiteten hos arrestforvarerne. De positive resultatene viser blant annet at politiet har fått frigjort innsatspersonell og at oppgavespenget er blitt mindre i politiet (Rasmussen, Dyb, Vennemo & Sverdrup, 2016, s. 5).

3.4 Straksetterforskning, et effektivt politi?

Nærpolitireformen står for tur, og straksetterforskning står i hovedfokus. Justisminister Per Willy Amundsen skriver i et innlegg om at patruljene skal bli bedre utstyrt som følge av nærpolitireformen. Det skal tas i bruk nye arbeidsmetoder slik at det blir gjort mest mulig politiarbeid ute på åstedet. Dette innebærer blant annet at politiet skal ta de avhør som bør tas direkte og bilder, video og bevis sikres av den første patruljen på åstedet. På denne måten sikres ferske spor og sannsynligheten øker for oppklaring av saker og etterforskningen tar kortere tid. Politiet blir mer effektivt og både offer og vitner vil oppleve bedre service med tanke på at avhør tas kort tid etter hendelsen og ikke flere uker som kan være tilfelle (Amundsen, 2017). Men hva skjer etter åstedsundersøkelsen og avhøret er tatt, og den pågrepne skal settes i arrest, hva skjer med det effektive politiet?

Det er gjennomgående i intervjuene om at det er her det stopper opp. Politiet får gjort mye på stedet, men oppdraget blir ikke ferdig før den pågrepne er satt i arrest. Først da er patruljen frigjort og klar for nye oppdrag. Alle som innbringes i arrest og er påvirket av alkohol eller andre rusmidler, skal fremstilles for lege før innsettelse. I3 forteller at det ikke er uvanlig at det kan gå 2-3 timer på legevakten i påvente å få den pågrepne klarert for opphold i arrest, og at her kan det stå opp til flere patruljer med hver sine pågrepne. Dette resulterer i at politiet forsvinner vekk i fra gaten, og samtlige innsatspersonell ikke får tid til å skrive sine rapporter, og må sitte etter vaktsettet og skrive ferdig. Som A1 sier: «Vinningen går opp i spinningen».

Jeg nevnte så vidt straksetterforskning, som også er en utfordring med tanke på knapphet av ressurser. I3 forteller:

Den som får den største utfordringer med straksetterforskningen, det er operasjonssentralen. Grunnen til det er at de har til enhver tid, og spesielt i helgene, masse oppdrag på blokken som bare venter på at politiet skal kjøre på de. Og da får operasjonsleder i hvert enkelt oppdrag, som de starter en straksetterforskning, så får han et valg; skal de få gjøre seg ferdig med denne, eller skal de peise videre til neste oppdrag på blokken?

O4 opplever samme dilemma daglig på operasjonssentralen. Som vedkommende sier: «Hadde vi hatt flere ressurser å spille på så hadde vi stått bedre rustet for å gjennomføre det, uten tvil».

I rapporten «Politiet mot 2020» er det gjort undersøkelse om responstiden til politiet. Her viser det seg at hovedutfordringen er antall oppdrag som politiet har, og ikke selve responstiden. Hovedutfordringen er hvor mange oppdrag politiet har ressurser til å rykke ut på. (Politidirektoratet, 2008, s. 8). Ved å øke bemanningen vil politiet få en bedre mulighet til å utføre flere oppdrag som er lavt prioriterte, og som vanligvis blir prioritert bort på en hektisk dag. Dette hadde også ført til at publikums forventning om at politiet kommer når det oppstår behov for politi forsterkes, og som I3 forteller slipper politiet å måtte kjøre fra oppdrag til oppdrag for å drive «brannslukking».

I 2011 ble det publisert en artikkel i bergensavisen, hvor tidligere politimesteren i Vest politidistrikt, Geir Gudmundsen, ønsket at sivilt ansatte i politiet kunne blitt satt til å utføre oppgaver som politiutdannet personell har. Han viste til et brev til Politidirektoratet hvor det var klart at i de nærmeste årene vil det bli knapphet på politiutdannet personell. Gudmundsen

kom med forslag på hvilke arbeidsoppgaver det kunne være, og her blant annet innbringelse av pågrepne (Olav Sundvor, 2011).

Innbringertjeneste blir brukt i «Mitt distrikt» i tilfeller hvor politiet har trengt ekstra støtte fra arresten med å bringe inn pågrepne. A1 sier at dette har vært en effektiv løsning når det er hektisk og mye å gjøre i forhold til oppdrag. Det kan være planlagte aksjoner hvor politiet vet at det bor mange på adressen som skal inn i arrest for sjekk av ID og oppholdstillatelse, eller helger hvor det er ekstra «trøkk», som for eksempel 17. mai helgen. Denne måten å drive tjeneste på har spart både penger og ressurser for politiet. Dessverre har det ikke vært ressurser til dette i de seinere år, med unntak av noen aksjoner som har vært planlagte.

Mulighetene her for en mer selvgående arresttjeneste kunne blitt utvidet mye mer. Alle informantene mener at arresten godt kunne overtatt den pågrepne på legevakten, og frigjort innsatspersonell som da kan jobbe videre med saken eller dra videre på nye oppdrag.

Som nevnt tidligere har arrestforvarerne begrenset politimyndighet, som er en stopper for å pågripe person. Det er dog ingen problem å ta over for politiet etter vedkommende er pågrepet. Jeg spurte A1 om hva vedkommende synes om å skulle være mer «operativ» som for eksempel å overta den pågrepne på legevakten. A1 sier: «Jeg ser ikke forskjell på dette, vi er trent til å ta oss av arrestanter og får vedkommende inn i arrest en time etterpå likevel». Når det kommer til vurdering av folk som skal inn i arrest, mener vedkommende at de har større kompetanse enn politiet når det kommer til rus. De har opplæring, og ikke minst ser de det hver dag.

I 2012 ble det utarbeidet en rapport av Norsk tjenestemannslag om bruk av ansatte med annen faglig bakgrunn enn Politihøgskolen i politietaten. Rapporten går i hovedsak ut på å frigjøre operative ressurser til operative oppgaver ved å bruke sivile til gjøremål som ikke krever en treårig utdanning på Politihøgskolen. I rapporten er det utarbeidet en kartlegging av bruken av sivil kompetanse i ordens- og etterforskningstjeneste i «Mitt distrikt» (NTL Politiet - Landsforeningen, 2012). A2 har vært med på å utarbeide denne kartleggingen og viser til flere oppgaver hvor blant annet arrestforvarerne kunne tatt over arbeidsoppgaver som i dag utføres av innsatspersonell. Grensekontroller er blitt nevnt tidligere og er helt klart en oppgave som arrestforvarerne kunne bistått med i høyere grad med tanke på deres kompetanse om Schengen. De kunne også bistått flyplassen og frigjort innsatspersonell som må ta passkontroll av kveldsfly midt i en travel nattevakt. Innbringertjeneste er også nevnt og kunne

effektivisert politiet i større grad. Alt av type vakthold er også en oppgave arresten kunne blitt brukt til i stedet for å måtte leie inn innsatspersonell som koster mer.

3.5 Forebygging

Politiloven § 1, annet ledd sier at:” Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig” (Politiloven, 1995).

Politiet har et stort fokus på forebyggende politiarbeid og befolkningen har en forventning om at politiet skal beskytte samfunnet og redusere kriminalitet. For at politiet skal klare å innfri disse forventningene er politiet først og fremst nødt til å være godt nok rustet til å gjøre disse oppgavene, og ikke være bundet opp til andre oppgaver. Som det står i Politianalysen (NOU 2013:9, 2013, s. 17) er politiet i dag under et betydelig press fordi den lokale strukturen i politiet binder opp ressurser og vanskeliggjør nødvendig spesialisering og svekker politikraften. Dette er et resultat av et bredt oppgavesett som trekker oppmerksomheten og ressurser vekk fra kjerneoppgavene.

” Å forebygge vil si å være i forkant og forhindre at noe negativt skjer” (Lie, 2015, s. 19). Å være i forkant vil si å være proaktiv, å være der før kriminaliteten skjer. Sånn som det kommer frem i intervjuene er det lite tid til å jobbe proaktivt, spesielt i helgene. På spørsmål om hvordan mangel av innsatspersonell går utover politiets tilstedeværelse og tilgjengelighet for publikum, får jeg et svar som ikke kommer som noe overraske på meg. I3 forteller om hvordan det har blitt et større og større krav til politiet ute, mens politiet sliter med å frigjøre innsatspersonell til vakt og beredskap. I3 sier:

Du kan ikke jobbe proaktivt når noen hele tiden skal fortelle deg at du må kjøre dertil, og du må kjøre dertil, og avslutte der (...) det er så sterk styring på det, at du er nesten 100 prosent oppdragsstyrt, sånn er det i helgene (...) det er veldig lite patruljene har mulighet til å ta tak i selv.

I rapporten «Politiet mot 2020» (Politidirektoratet, 2008, s.6) er det analysert framtidig bemanningsbehov med tanke på den økende befolkning- og samfunnsutviklingen. En utfordring blir å møte befolkningens behov for tilstedeværelse og kriminalitetsbekjempelse og samtidig opprettholde befolkningens tillit. I prosjektet Trygghet og tillit fremhever møtende mellom politiet og publikum som viktig i tillitsbyggende arbeid. Prosjektet viser til at flere

studier viser at befolkningens tillit ikke nødvendigvis øker med antallet politimøter, men at det er kvaliteten i møtene som er avgjørende (Politidirektoratet, 2011). Den biten av politimøter hvor politiet møter publikum når det ikke skjer noe også, forsvinner litt i dag. Politiet får ikke de viktige kvalitetsmøtene som er med på å bygge relasjoner og tillit. Innsatspersonellet har for mange gjøremål og ressursene er for få. O4 forteller at før hadde «Mitt distrikt» egen sykkelpatrulje som i dag er vekke, og trafikkforhold blir for det meste tatt av Utrykningspolitiet fordi tiden strekker ikke til før ordenspatruljen må kjøre på oppdrag.

3.6 Framtiden

Alle informantene ønsker mer ressurser. Politiet ønsker flere innsatspersonell og arresten ønsker flere arrestforvarere. Både I3 og O4 er enig om at en styrket arrest vil kunne avlaste politiet for gjøremål som tar mye ressurser og ikke minst tid, og dermed kunnet styrket politiberedskapen i distriktet. Men det er også ulike sider ved hvem det satses på. Jeg har i avgrensningskapittelet redegjort for at jeg ikke skal gå inn på den økonomiske situasjonen i politiet, men har valgt å ta frem I3 sin kommentar på hva politiet burde bruke pengene på:

Skal vi ansette en arrestforvarer som har begrenset politimyndighet, og dermed et begrenset område å bruke arrestforvareren til i forhold til politioppgaver, enn hvis en ansetter noen i en politistilling? (...) Hvis en ansetter en politimann til en stilling, så vil denne personen bli brukt til mest politirelaterte arbeidsoppgaver og dette vil ikke hjelpe arresten (...) En løsning kan være å ansette polititjenestemenn, men så si at nå skal du i de neste 3 månedene tjenestegjøre i arresten og ta i hovedsak de arbeidsoppgavene som er der (...) Alternativet er å ansette flere folk i arresten, få frigjort flere folk, spesielt på dagvaktene i ukedagene.

Et annet alternativ som kom fram i flere av intervjuene er å ha en lege stasjonert i arresten. På den måten har arrestforvarerne kontroll på den innbrakte/pågrepne, samtidig som vedkommende får den klareringen som må til for å kunne oppholde seg i arrest.

A1 forteller:

Jeg har aldri snakket med en politimann som ikke er enig i å se problematikken om at de har altfor mange oppgaver som sivile/arrest- og fremstilling kunne tatt (..) og samfunnsøkonomisk hadde det vært mye bedre, det koster mer å ansette en politimann

enn en arrestforvarer (...) en styrket arrest- og fremstilling som kunne tatt disse oppgavene hadde også vært en begünstiget for hele politidistriktet.

A2 forteller om hvordan ansettelse av 10/11 nye arrestforvarere kan bidra til å fristille politiet helt for fremstillinger i retten og transporter. A2 har utarbeidet et skriv som tar for seg rammer og retningslinjer på hvordan arrest- og fremstillingsseksjonen burde organiseres jamfør nærpolitireformen. A2 siterer:

I perioden f.o.m. 01.04.13 til 20.09.16 er det loggført totalt 9082 fremstillings oppdrag. Av disse oppdragene er 2301 bortfalt og 6781 utført. Arrest- og fremstillingsseksjonen har utført 3233 (47,7%) av oppdragene, mens de resterende 3548 (52,3%) er utført av driftsenhetene i distriktet.

Dette er veldig interessante tall som viser hvilke muligheter det ligger i å ansette flere arrestforvarere. Det vil altså resultere i at de 52,3 % av oppdragene som går på fremstillingsoppdrag for politiet, kan blitt frigjort til arrest- og fremstillingsseksjonen hvis midlene er tilstede.

4.0 Avslutning

Gjennom arbeidet med intervjuene har det kommet frem flere gode tanker og ideer om mulighetene for hvordan Arrest- og fremstillingsseksjonen kunne frigjort innsatspersonell, og det har blitt drøftet hva dette kunne ført til. Det er en gjennomgående enighet fra informantene om at politiet har mange gjøremål som kunne vært gjort av andre, og dermed frigjort innsatspersonellet og styrket politiberedskapen i den spisse enden.

Et bedre samarbeid med arresttjenesten kunne blant annet ført til et mer effektivt politi med tanke på straksetterforskning og lette i saksgangen. Som sagt tidligere ser det ut til at effektiviteten i politiarbeidet stopper opp etter personen er pågrepet. Forslagene om at arrestforvarerne kunne tatt over på legevakten kunne frigjort politiet fra en prosess som tar mye tid. Forslaget om å ha en lege stasjonert i arresten, spesielt i helgene, er også en mulighet som kunne frigjort politiet tidligere i prosessen. Det har også blitt nevnt å ansette flere innsatspersonell til arresttjeneste som da går på rundgang som arrestforvarer i 3 måneder om gangen.

Jeg var litt inne på pilotprosjektet på Østlandet. Sluttevalueringen viste at det ikke har vært samfunnsøkonomisk lønnsomt å overføre transporttjenesten av varetektsfanger fra politiet til

kriminalomsorgen, men at det likevel er satset videre på. Per dags dato er det ikke bestemt om prosjektet skal utvides til resten av landet, men hadde det blitt aktuelt så ville prosjektet absolutt hjulpet politiet i en positiv retning og frigjort politikraft.

Mulighetene som oppstår gjennom å frigjøre innsatspersonell er mange. Dagens situasjon er som sagt at politiet er bundet opp til fremstillinger, spesielt på dagtid, og operasjonssentralen sliter med å finne ledige patruljer til oppdragene som venter. Hadde politiet blitt frigjort fra fremstillingene som A2 var inne på, hadde vi oppnådd et bedre politiberedskap i «Mitt distrikt», som igjen hadde ført til blant annet kortere responstid og kvaliteten i politimøtene hadde blitt bedre. Politiet hadde også stått bedre rustet til å jobbe forebyggende. Ut fra intervjuene tyder det på at proaktiv jobbing eksisterer lite i dag. Patruljene kjører fra oppdrag til oppdrag, som resulterer i uferdige anmeldelser og et mindre serviceytende politi. Frigjøring av politikraft kunne ført til et mer tillitsfullt og synlig politi ute i gaten som både er tilgjengelig for publikum ved behov og i fredstid.

Samfunnet og kriminalitetsbilde er i stadig endring og det blir mer og mer viktig å være tilpasningsdyktig i forhold til utviklingen. Det er ingen grunn til å tro at det vil bli flere varetektsplasser og oppgavene vil nok ikke bli færre, men om politiet hadde blitt frigjort for fremstillinger og transporter ville de stått bedre rustet til å gjøre de.

5.0 Referanser

- Amundsen, P. W. (2017, 27. februar). *Nærpolitireformen og tilliten til politiet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/narpolitireformen-og-tilliten-til-politiet/id2540423/>
- Dalland, O. (Utgave 5. 2012). *Metode- og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Norsk Forlag.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Oslo: Forskningsetiske komiteer.
- Johannesen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (4. utgave 2. opplag 2011). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS 2010.
- Kriminaldirektoratet. (2015). *Årsrapport 2015 for Kriminalomsorgen*. Hentet fra <http://www.kriminalomsorgen.no/statistikk-og-nackkeltall.237902.no.html>
- Lie, E. M. (2015). *I Forkant*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- NOU 2012:14. (2012). *Rapport fra 22. juli-kommisjonen*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/bb3dc76229c64735b4f6eb4dbfcbdbe8/no/pdfs/nou201220120014000dddpdfs.pdf>
- NOU 2013:9. (2013). *Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/5e2a1012dbc7449e8f57813e7822252b/no/pdfs/nou201320130009000dddpdfs.pdf>
- NTL Politiet - Landsforeningen. (2012). *Et moderne politi. Ansatte med annen faglig bakgrunn enn politihøgskole i politi- og lensmannsetaten*. Hentet fra <https://medlem.ntl.no/Content/105452/cache=20121211180603/Ansatte%20med%20annen%20faglig%20bakgrunn%20enn%20PHS%20i%20Politietaten.pdf>
- Olsvik, E. H. (2013). *Vitenskapsteori for politiet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Politidirektoratet. (2008). *Politiet mot 2020. Bemannings- og kompetansebehov i politiet*. Oslo : Politidirektoratet.
- Politidirektoratet. (2011). *Politiets beredskapssystem del 1. Retningslinjer for politiets beredskap*. Oslo: Politidirektoratet.
- Politidirektoratet. (2011, mars). *Trygghet og tillit. Politiets arbeid i et multietnisk samfunn*. Hentet fra https://www.politi.no/vedlegg/rapport/Vedlegg_1301.pdf
- Politiets IKT-tjenester. (2016, 08 10). *Begrenset politimyndighet*. Hentet fra https://www.politi.no/tjenester/tillatelser/begrenset_politimyndighet/
- Politihøgskolen. (2016, 12. 15). *Begrenset politimyndighet - modul 1 Generelt om begrenset politimyndighet*. Hentet fra <http://www.phs.no/studietilbud/etter--og-videreutdanning/utdanninger/sivile-utdanninger/utdanning-for-ansatte-i-politiet-med-begrenset-politimyndighet/>
- Politi-loven. (1995). Lov om politiet av 4. august 1995 nr. 16. Hentet 14 april 2016 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53?q=politi-loven>.
- Rachlew, A. (2010). Metodiske og etiske utfordringer knyttet til forskning på egen profesjon. I *Å forske på sine egne* (ss. 127-149). Oslo: Politihøgskolen.

Rasmussen, I., Vennemo, H., Dyb, V. A., & Sverdrup, S. (2016). *Sluttevaluering av pilotprosjekt og transport og fremstilling av varetektinnsatte*. POD.

Straffeprosessloven. (1981). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker av 22. mai 1981*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25?q=straffeprosessloven>

Sundvor, O. (2011, 02. 13). La sivile bringe inn arrestanter. *Bergensavisen*. Hentet fra <https://www.ba.no/krim/la-sivile-bringe-br-inn-arrestanter/s/1-41-5489501>. Bergen.

Thuren, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere*. Gyldendal akademisk .

6.0 Selvvalgt pensum

NOU 2012:14. (2012). Rapport fra 22. juli-kommisjonen. Oslo: NOU. 70 sider

NOU 2013:9. (2013). Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer. Oslo: Departementets servicesenter, Informasjonsforvaltning. 218 sider

Politidirektoratet. (2008). Politiet mot 2020. Bemannings- og kompetansebehov i politiet. Oslo: Politidirektoratet. 20 sider

NTL Politiet - Landsforeningen. (2012). Et moderne politi. Ansatte med annen faglig bakgrunn enn politihøgskole i politi- og lensmannsetaten. 35 sider